

İlyas Kılıç

Kamu ihaleleri alanında Türkiye'nin önde gelen danışmanlık şirketlerinden KILIÇ KURUMSAL DANIŞMANLIK A.Ş. YÖNETİM KURULU BAŞKANI İLYAS KILIÇ:

“Türkiye'nin yaşadığı ekonomik krizin nedenlerinden birisi de Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Kurumu'nun işlevsiz hâle getirilmesidir!”

Geçtiğimiz yıl kamu kurumlarının açtığı 100 milyon TL üzeri, toplam değeri 19,2 milyar TL'yi bulan 66 ihalenin 9,2 milyar TL'lik bölümünün, yani değer bazında %48'inin pazarlık usulüyle kapalı kapılar arkasında yapıldığı ve iktidarın söz konusu dev ihaleleri istediği firmalara verdiği ortaya çıktı! (Kapalı Kapılar Ardında 9,2 Milyar TL Dağıtıldı!, Sözcü, Yusuf Demir, 26 Aralık 2019) 66 ihaleden 29 ihalenin 21-b pazarlık usulüyle, 5 ihalenin ise belli istekliler arasında yapılması Türkiye'de kamu ihalelerinde şeffaflık, eşitlik ve rekabete açıklık ilkelerinden ne derece uzaklaşıldığının açık bir göstergesi. Yüz milyonlarca TL'lik devasa işler kamu idarelerinin ihale açmaya gerek görmeksizin yöneticilerinin anlık kararlarına, keyiflerine göre dağıtılır hale gelmiş durumda!

Yeni sayımızda işte bu önemli konuyu mercek altına aldık ve kamu ihaleleri alanında Türkiye'nin önde gelen şirketlerinden Kılıç Kurumsal Danışmanlık A.Ş.'nin değerli Yönetim Kurulu Başkanı, Kamu Yönetimi Uzma-

ni, İhale ve Sözleşme Hukuku Danışmanı Sayın İlyas Kılıç'la kapsamlı bir söyleşi yaptık. Açıkçası, kamu ihaleleri konusu uçsuz bucaksız bir deniz. Ancak biz konuya ilişkin öne çıkan temel başlık ve sorunları ele alarak; sıkıcı olmayan, güncel içerikli ve bilgi dağarcığınızı genişletecek bir söyleşiye imza atmaya çalıştık. Şimdi sizleri bu önemli söyleşiyle baş başa bırakıyor, iyi okumalar diliyoruz.

Öncelikle sizi kısaca tanıyabilir miyiz? İlyas Kılıç kimdir? Kılıç Kurumsal Danışmanlık şirketi ne iş yapar?

Lisans ve yüksek lisans eğitimimi Kara Harp Okulu ve Selçuk Üniversitesi'nde tamamladım. Kamu Yönetimi Uzmanı ve aynı zamanda İhale Danışmanıyım. Kamu kuruluşlarında ihale ve sözleşme hukuku kapsamında 20 sene görev yaptıktan sonra kendi isteğimle 2010 yılında emekli oldum. Birçok gazete ve dergide ihaleler konusunda çeşitli makaleler kaleme aldım. Seçkin Yayınevi tarafından yayınlanan 3 kitaba katkımda oldu. Aynı

zamanda Kılıç Kurumsal Danışmanlık Anonim Şirketinin Yönetim Kurulu Başkanımı. Halen çeşitli kamu kurumlarına ve kurumsal şirketlere ihaleler kapsamında danışmanlık yapıyoruz. Her gün, ihalelerden haksız biçimde elenen, ihalesi iptal olan, muayene ve kabul işleminde haksızlığa uğrayan ve hak edişini alamayan birçok firmaya hukuksal çözümler sunuyoruz. İhale TV kanalı ile sosyal medyadan ihaleler kapsamında bilgilendirmeler yapıyoruz. Kılıç Kurumsal Danışmanlık Firması olarak bünyemizde; ihale uzmanları, hukukçu ve uzman denetçiler ile çözüm ortaklarımız bulunuyor.

Ekonomik kriz 2019 yılında yapılan kamu ihalelerini nasıl etkiledi? İhale açan kamu idaresi, yerli yüklenici ve ihale sayıları ile sözleşme tutarları bir önceki yıla göre nasıl bir değişim gösterdi?

Kamu ihalelerindeki durumu değerlendirmek için sözleşme yapan yüklenici sayısına, yapılan harcamalara, ihaleler kapsamında yasaklanan firma sa-

yısına ve yabancı isteklilerin katılımına bakmak gerekir. Şirketimize ulaşan bilgiler kapsamında şunu söyleyebilirim. İhale yapan idareler ve kamu harcamalarında çok büyük bir daralma var. Bunun nedeni de ekonomik kriz ve ödenek yetersizlikleri diye düşünüyorum. Yani kamu idareleri 2018-2019 yıllarında, tasarruf yapmak amacıyla değil, ihtiyaçlarını giderecek ödenekleri olmadığı için ihaleye çıkamadı. Bu daralma yüklenici yani idarelere iş yapan şirket sayısını da düşürdü. Örneğin, 2010 yılında yaklaşık 83.000 olan yüklenici sayısı 2018 yılında 46.000'e indi. 2019 yılının ilk altı ayında ise yüklenici sayısı sadece 20.000 oldu! Demek oluyor ki, 2010-2018 yılları arasında kamuya iş yapan yüklenici sayısındaki daralma neredeyse %50'ye ulaştı.

Kamu ihaleleri kapsamında yasaklanan şirket ve işyeri sayısında da 2018 ile 2019 yıllarında patlama yaşandı. Örneğin, 2010 yılında 1.023 yasaklama yapılmışken, 2018 yılında bu sayı 5.431'e, 2019 yılının ilk 6 ayında ise 2.900'e ulaştı! Öte yandan, kamu ihalelerine katılan Avrupa Birliği ülkeleri firmalarının sayısında da düşüş yaşandı. 2010 yılında 212 olan ihaleye katılan Avrupalı şirket sayısı 2018'de 108'e dek indi. Bu rakamlar günümüzde "İşveren İşsizliğinde" %50 artış olduğunu gösteriyor. Her bir iş yerinde en az 15-20 kişi çalışıyor olsa, "İşgücü İşsizliğini" de tahmin etmek zor olmasa gerek.

Bir söyleşinizde kamu ihalelerinde rekabeti engelleyen 35 kanun değişikliği yapıldığını belirtiyorsunuz. Bunlar içerisinde özellikle öne çıkan ve diğerlerine göre daha büyük sakınca yaratanlar hangileri? Bu kanunlar ne amaçla çıkarıldı?

"Kamu idareleri 2018-2019 yıllarında, ihtiyaçlarını giderecek ödenekleri olmadığı için ihaleye çıkamadı. Bu daralma yüklenici yani idarelere iş yapan şirket sayısını da düşürdü. Örneğin, 2010 yılında yaklaşık 83.000 olan yüklenici sayısı 2018 yılında 46.000'e indi. 2019 yılının ilk altı ayında ise yüklenici sayısı sadece 20.000 oldu! Demek oluyor ki, 2010-2018 yılları arasında kamuya iş yapan yüklenici sayısındaki daralma neredeyse %50'ye ulaştı."

Bildiğiniz gibi, 1999 Marmara depreminde binlerce insanımız hayatını kaybetti. Köprü, köprüyol ve kamu binası gibi yerler çok büyük hasar gördü. Depremde kamu hizmetleri de yeterince çalışmadı. Tüm bunların nedeni ise kamu alımlarının kapalı kapılar ardında yapılması, yani eş, dost tanıdık ekonomisinin haksız kazanca neden olmasıydı. Bunu o dönem gören Ecevit Hükümeti, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nu hazırladı ve 2003 yılında yürürlüğe girmesini sağ-

ladı. Belirli bir dönem, ihaleler şeffaf, rekabete uygun ve kamu yararı gözetilerek yapıldı. Ancak zamanla rant ve haksız kazanç hırsı, daha üstün çıktı! 4734 sayılı Kanun yapılan değişikliklerle adeta kevgire çevrildi. Kapalı kapılar arkasında yapılan ihaleler yani istisna alımı ve pazarlık ihalelerinin kamu ihalelerindeki payı olağanüstü arttı! Açık ihale usulüyle çok ucuza alınabilecek işler, pazarlık ihalesiyle çok daha pahalı, üstelik belirli kesimlere rant sağlamaya yönelik yapılmaya başlandı! Denetleyici ve düzenleyici bir kurum olarak kurulan Kamu İhale Kurumu'nun karar verici organı olan Kamu İhale Kurulu'nun yapısı ve niteliği değiştirildi. Görev alanı kısıtlandı! Bu da yetmiyormuş gibi, büyük yapım işleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu yerine, Yap İşlet Devret veya Kamu Özel İşbirliği kapsamında yapılmaya başlandı.

Sonuç olarak, yapılan değişikliklerle, ihalelerdeki şeffaflık, rekabet ve kamu yararı gibi ilkelere gözetilmez hale getirildi! 20 yılda geldiğimiz nokta, maalesef 1999 Marmara Depremi öncesine döndü! Günümüzde ilk yağmurda çöken köprüler, deprem olmadan duvarı çatlayan barajlar, gıda zehirlenmesi yaşanan yemek hizmet alımları ve yapılmadığı halde yapılmış gibi gösterilen milyonluk organizasyon alımları çürümüşlüğü bir göstergesidir.

İhalelerin istisna alımı şeklinde yapılmasının önünü açan değişiklikler de çok fazla yapıldı, değil mi?

Haklısınız. 1999 felaketi ve 2001 krizi ülkemizde köklü bir reform yapılmasını gerektirdi. Özellikle kamu alımlarının disip-

“Pazarlık ihalesi ve istisna alımı denilince akla, yolsuzluk riski en fazla olan ihaleler geliyor. Birçok idare, alım konusu için acil ve gizli olduğu gerekçesiyle, kendi belirlediği firmaya, yine çok yüksek bedelle ihale veriyor. Bu tür ihalelere davet edilmeyen kişilerin ihalelere katılması da, Kamu İhale Kurumu’na şikâyet etme hakkı da olanaksız hale getirildi. Çünkü ihaleye davet edilmeyen kişilerin Kamu İhale Kurumu’na başvurması 4 Temmuz 2012 tarihli 6353 sayılı Kanun ile engellendi. Bu düzenlemeden sonra, pazarlık ihalelerinin oranı olağanüstü arttı. 2005 yılında %8, 2010 yılında ise %9,8 olan pazarlık ihalesiyle alım oranı, 2018 yılında %21,34’e fırlamış durumda!”

lin altına alınması şarttı. Bunun üzerine, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu 22 Ocak 2002 tarihli Resmî Gazete’de yayımlandı. Bu kanun rekabetçi, şeffaf ve hesap verilebilirliği ön plana alan, kamu kaynaklarının uygun koşullarda harcanmasını sağlayan düzenlemeler getiriyordu. Aynı zamanda 4734 sayılı kanunun dışında sadece 5 adet istisna maddesi bulunmaktaydı. Yani devlet sadece gizlilik, istihbarat gerektiren alımlarla, dış ülkelerdeki ve doğrudan üreticiden yapılan alımları bu kanunun kapsamı dışında yapabilecekti! Ancak yapılan değişikliklerle birçok alım kanun dışına çıkarıldı! Şu anda istisna kapsamında yapılan alım adeti 24’e ulaştı! Bu durum Avrupa Birliği İlerleme Raporlarında da eleştirilmiştir. İstisna alımlarının artmış olması; kamu alımlarının şeffaf ve rekabet ilkelerine uyulmadan yapılması, mali bütçe disiplini ve yolsuzluklarla mücadele konularında geri kalmış ülke sınıfına indirgenmemiz anlamını taşıyor.

Kamu idareleri, pazarlık usulü ihaleler ve istisna alımlarına neden ağırlık veriyor? Son yıllarda bu tür alım yapılan yüksek tutarlı ihaleler gerçekleşti mi?

Pazarlık ihalesi ve istisna alımı denilince akla, yolsuzluk riski en fazla olan ihaleler geliyor. Birçok idare, alım konusu için acil ve gizli olduğu gerekçesiyle, kendi belirlediği firmaya, yine çok yüksek bedelle ihale veriyor. Bu tür ihalelere davet edilmeyen kişilerin ihalelere katılması da, Kamu İhale Kurumu’na şikâyet etme hakkı da, olanaksız hale getirildi. Çünkü ihaleye davet edilmeyen kişilerin Kamu İhale Kurumu’na başvurması 4 Temmuz 2012 tarihli 6353 sayılı Kanun ile engellendi. Bu düzenlemeden sonra, pazarlık ihalelerinin oranı olağanüstü arttı. 2005 yılında %8, 2010 yılında ise %9,8 olan pazarlık ihalesiyle alım oranı, 2018 yılında %21,34’e fırlamış durumda! 2018 yılında 21-22 milyar liralık ihale, kapalı kapılar ardında yapıldı! Aynı yıl istisna alımıyla yapılan alım tutarı ise 23 milyar liraya ulaştı! Günümüzde kamu alımlarının %12’lik kısmı ve TRT gibi bazı kurumların içinden işliğe tüm alımları istisna kapsamında yapılıyor!

Sayıştay denetim raporları ve kararları ile şirketimize bulunan danışmalardan da görüyoruz ki, en basit kaldırım ihalesi, araç kiralama ve bina yapımları dahi pazarlık ihalesiyle yapılıyor! Hat-

ta yüksek maliyetli cezaevi yapımları Adalet Bakanlığı tarafından pazarlık ihaleleri ile gerçekleştirildi! Belediyeler ve belediye şirketleri dahi yüksek maliyetli alımlarını istisna kapsamında yapıyorlar!

Kısacası, pazarlık alımları ile istisna alımları Türkiye ekonomisine büyük yük getiriyor! Çünkü ilan yapılmayan, Kamu İhale Kurumu ve kamuoyu denetimi olmayan bir ihalede rekabet ve kamu yararı aramak mümkün değildir. Yaptığınız bir yolu veya barajı yeniden yapmak zorunda kalıyorsunuz! Sanırım yaşanan ekonomik krizin bir sebebi de 4734 sayılı Kanunun ve Kamu İhale Kurumu’nun işlevsiz hale getirilmesidir!

2019 yılında ödeneği olmadığı halde ihaleye çıkan kamu kuruluşlarının sayısında bir artış gözlemlediniz mi?

Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılan ihalelerde ödenek olmadan hiçbir ihaleye çıkılmaz. Ancak en küçüğünden en büyüğüne kadar belediye ve üniversite hastaneleri ile özel bütçeli kuruluşlar, hak ediş ödemesi konusunda yüklenicilere zorluk yaşatmaktalar. Bunun nedeni öde-

“Yap-İşlet-Devret modeliyle yapılan köprü, yol ve benzeri çılgın projeler ve Kamu Özel İşbirliği modeliyle inşa edilen kamu hastaneleri maalesef ödeneği olmadığı halde ihalesi yapılan alımlar arasında yer alıyor. Bu projeler, devletin hazinesinde para bulunmadan yapılıyor ve hazine garantisi verilerek 25-30 yıl halkın vergilerinden yüklenici firmalara ödenek aktararak gerçekleştiriliyor!”

nek olmadığı halde ihale yapılmalarıdır! Ödeneği olmadığı halde ihalesi yapılan diğer alımlar ise maalesef; Kamu Özel İşbirliği modeliyle yapılan kamu hastaneleri ve Yap-İşlet-Devret modeliyle yapılan köprü, yol ve benzeri çılgın projelerdir. Bu çılgın projeler, devletin hazinesinde para bulunmadan yapılmakta ve hazine garantisi verilerek 25-30 yıl halkın vergilerinden yüklenici firmalara yabancı para üzerinden ödenek aktararak gerçekleştirilmektedir! Bu model, Osmanlı Devleti'nin son döneminde yaptırılan saray yapımları ile demiryolu projeleri kapsamındaki alınan borçlar ve yabancı devletlere verilen imtiyazlara benziyor! O dönemde alınan borçları ödeyemediğimiz için Duyunu Umumiye İdaresine teslim edilen devlet, günümüzde IMF'ye teslim edilmek üzeredir.

2020 yılının sanırım en tartışmalı konusu da Kanal İstanbul Projesi olacak. Bu projeye ayıracak kamu kaynağı olmadığına

göre, projenin maliyeti, ihale biçimi, şeffaf ve rekabete uygun bir ihale yapılıp yapılmayacağı, kaç yıllığına imtiyaz verileceği ve geçiş garantisi olup olmayacağı da belli değil! Tıpkı diğer Yap-İşlet-Devret modelli ihaleler gibi. Şu anda ihalelerin şeffaflığı ve rekabetin sağlanması gibi konularda ne yazık ki Avrupa ülkelerinin çok gerisindeyiz!

Kamuya iş yapan taahhüt firmaları 2018 ve 2019 yıllarında neden zor duruma düştü? Sizce bu konunun çözümü ne olacaktır?

Malumunuz, 3. Köprü, İstanbul Havalimanı ve Osmangazi Köprüsü gibi çılgın projeler, yabancı para üzerinden ve geçiş garantisi verilerek, uzun süreli hazine garantili projelerdir. Buralardaki geçiş miktarları tutturulamadığı için, hazine kendi cebinden milyarlarca doları, garanti kapsamında, 5-6 şirkete her ay peşin olarak ödüyor. Çılgın projelere ayrılan kaynak nedeniyle

2018 ve 2019 yıllarında kamu idarelerine yeterli ödenek verilemedi. Bazı belediye, üniversite hastanesi ve özel bütçeli kuruluşlar, ödeneği olmadığı halde birçok ihale yaptı. Bunda 2019 yerel seçimlerinin de etkisi oldu. Ancak 2018-2019 yılı enflasyonu ve kur artışı beklenenin üzerinde gerçekleşince bu tür idarelere iş yapan şirketlere hak ediş verilemedi.

Kamuya iş yapan taahhüt firmaları bu kez, hükümetten ek fiyat farkı verilmesini talep ettiler. Hükümet ise 18 Ocak 2019 tarihinde “Tasfiye Kanunu” adı ile de bilinen 7161 sayılı Kanunu yürürlüğe soktu. Bu kanunla birlikte, maddi olarak zor durumda kalan binlerce şirketin sözleşmesini tasfiye etme veya devretme hakkı verildi. Ancak başvuru yapan şirketlerin birçoğunun talebi kabul edilmedi! Bu taahhüt şirketleri ise taahhüdünü yerine getiremedikleri için ihalelerden yasaklandı ve iflas ettiler. İşin özü şu ki, kamu kendi yüklenicisine

fiyat farkı vermez ve hak ediş ödemesi yapamazken, çılgın projeler kapsamında milyarlarca doları her ay beş altı imtiyazlı kişiyi yapabilmektedir!

Yüksek tutarlı hak edişlerini alamayan firmalar daha çok hangi sektörlerde faaliyet gösteriyor?

Sorunuz kapsamında, birçok sektörün halen can çektiğini söyleyebilirim. Özellikle üniversite hastanelerine iş yapan yükleniciler çok zor durumdadır. Örneğin, medikal şirketi sözleşme konusu malı teslim ediyor, faturayı kesiyor, KDV'sini, vergisini ödüyor ama hak ediş almaya gelince senelerce bekliyor. İdare ise yine mal sipariş ediyor ve yükleniciden bu sağlık malzemesini teslim etmesini bekliyor! Yüklenici yabancı para ile tedarik ettiği malzemeyi, Türk Parasıyla alamıyor ve kur yükseldikçe de katlanılmaz zararlara uğruyor! Bu sistemde; yüklenici ve alt yüklenici ile yüklenicilerin tedarikçisi büyük firmalar konkordato ilan ediyor. Konkordato ilan eden köklü firmaları belirtmeye burada zamanımız yetmez sanıyorum.

Kamu kurumları ne tür gerekçelerle yüklenicilerin hak ediş ödemesini yapmaktan kaçınıyor? Bu ciddi soruna ilişkin

karşılaştığınız somut örnekler var mı?

Şener Şen'in oynadığı, Nesli Çölgeçen tarafından yönetilen "Selamsız Bando" isimli filmi çoğumuz seyretmişizdir. Kimse'nin umurunda olmayan bir kasabadan Cumhurbaşkanının geçeceği haberi gelir. O haberdan sonra kasabalı, tüm varını yoğunu harcar. Ama bütün harcamalara rağmen Cumhurbaşkanını getiren tren kasabada durmaz!

Ülkemizdeki alımların çoğunu da ben bu filme benzetiyorum. Seçim dönemine giren belediye başkanı, kısa dönem için iş başına gelen ihale yetkilisi, müdür, rektör veya yönetici, ödenek olmadan ihale yapıyor. Sözleşme bitince de yüklenicinin hak edişi verilemiyor! Örneğin, Konya'daki bir belediye, geçici kabulünü yapıp yüklenicinin hak edişini vermediği halde 15 Temmuz 2019 tarihinde devlet erkânını davet ederek binanın açılışını yapıyor! Yani parasını ödemediğin bir binanın açılışını yapıp kullanıyorsun! Oraya gelen devlet erkânı da sormuyor ki, sen bu binayı neyle yaptın? Parasını ödedin mi? Ayrıca bazı kötü niyetli idarelerin, sırf yüklenici hak edişlerini vermemek için mevzuat hükümlerinin etrafından dolandıklarına da tanık oluyoruz.

Örneğin, geçici kabul işlemlerini geciktiren, projeleri sürekli revize eden, muayene ve kabul işlemi erteleyen ve fiyat farkı hesabını eksik yapan idareler olduğunu biliyoruz. Bu idarelere ve görevlilerine karşı yasal mücadelemiz ise sürüyor. Bazı kötü niyetli idareleri ise İhale TV adlı kanalımızda teşhir ederek toplumsal sorumluluğumuzu yerine getirmeye çalışıyoruz.

Kamu kurumlarının rayiç fiyatın üzerinde mal ve hizmet alımlarıyla zarar ettiği bilinen bir gerçek. Peki, oluşan kamu zararı kamu görevlilerine tazmin ettiriliyor mu?

4734 sayılı Kamu İhale Mevzuatının bir üstün tarafı da hesap verilebilirliğin işletilebilmesidir. Bu, kanunda "Görevlilerin Ceza Sorumlulukları" olarak belirtilmiştir. İhale ve sözleşme sürecinde idare veya yüklenicinin kasten zarara sokulması kamu görevlilerinin maddi, idari ve cezai sorumluluğunu gerektirir. Sayıştay 2. Dairesi'nin 31 Ocak 2019 tarihli bir kararında, rayiç fiyatın üzerinde yapılan alımlarda kamu zararının kamu görevlilerine tazmin ettirilmesine karar verilmiştir. Tabii yine, rayiç fiyatları yani yaklaşık maliyeti yüksek gösterip ihaleye yüksek fiyat veren isteklilerin fiyatlarını normalmiş gibi gösteren kötü niyetli görevlilerin bulunduğu da şahit oluyoruz. Bu tür davranışların "Görevin Kötüye Kullanılması Suçu" kapsamında değerlendirilmesi gerekir. Etik kurallara uygun yapılmayan bu tür ihaleleri de İhale TV kanalında deşifre etmeye çalışıyoruz.

Kamu ihalelerinden pay almak çok mu zor? Kamu ihaleleri kapsamında haksızlığa uğrayan şirketler ne yapmalı?

"Özellikle üniversite hastanelerine iş yapan yükleniciler çok zor durumdadır. Örneğin, medikal şirketi sözleşme konusu malı teslim ediyor, faturayı kesiyor, KDV'sini, vergisini ödüyor ama hak ediş almaya gelince senelerce bekliyor. İdare ise yine mal sipariş ediyor ve yükleniciden bu sağlık malzemesini teslim etmesini bekliyor!"

“Kamu İhale Kanunu ve mevzuatını 18 senede işlevsiz hâle getirdik. Tüm umutlarla 2003 yılında göreve başlayan Kamu İhale Kurumu, 2019 yılı Avrupa Birliği Raporlarında, “bağımsız olmayan bir organ” olarak nitelendiriliyor! Ancak ihaleler kapsamında düzgün görev yapan kamu görevlileri, İdare Mahkemeleri ve Danıştay 13. Dairesi kararlarına güvenimi devam ettiriyorum.”

Bir İngiliz filozofun da dediği gibi, “Yasaların bittiği yerde, kötülük başlar.” Maalesef, Kamu İhale Kanunu ve mevzuatını 18 senede işlevsiz hale getirdik. Tüm umutlarla 2003 yılında göreve başlayan Kamu İhale Kurumu, 2019 yılı Avrupa Birliği Raporlarında, “bağımsız olmayan bir organ” olarak nitelendiriliyor! Uluslararası Şeffaflık Örgütü’nün yaptığı sıralamalarda, yolsuzluk riski algılamasını gösteren 2018 yılı Yolsuzluk Algı Endeksi’nde Türkiye, 180 ülke arasında 41 puanla 78’inci sırada yer aldı. Artık sorunlu demokrasilerin olduğu, otokratik rejimler klaşmanında sayılıyor! 2002 yılında yapılan reformlarla kurulan “Kurumlar ve Kurallar” devleti imajımızın yerini, Merkez Bankası’nın dahi emir-komuta ile idare edildiği bir ülkeye bıraktı. Bu anlamda, kurumsal firmaların Türkiye’deki ekonomik ve hukuksal ortamın düzelmesini beklediklerini de biliyoruz. Çünkü piyasaya ve ekonomiye güven olmayınca ticaret de sekteye uğruyor. Ancak ben ihaleler kapsamında düzgün görev yapan kamu görevlileri, İdare Mahkemeleri ve Danıştay 13. Dairesi kararlarına güvenimi devam ettiriyorum. Çünkü istikrarlı kararlar oluşturmuş durumdalar. Bu yüzden hak arama yollarına mutlaka gidil-

mesi gerekir. Kamu İhale Kurumu Başkanının da son iki senedir e-ihalelere daha çok ağırlık vermesi beni umutlandırıyor.

Türkiye genelinde kamu ihalelerinde sorun yaşayan birçok şirket var. Kurumsal olarak sizin bu şirketlere verdiğiniz başlıca hizmetler nelerdir? Kamu ihaleleri konusunda deneyiminiz, çözüme ulaştırdığınız dava ve sorunlar ile bugüne dek çalıştığınız firmalar hakkında bizi bilgilendirir misiniz?

Öncelikle kamu ihale mevzuatı anlaşılması güç, uygulanması ise yüksek tecrübeye dayanan bir mevzuattır. İdare hukuku ise şekil ve süre yönünden kesin hükümler içeren, hak düşürücü kuralları olan bir hukuk dalı olarak bilinir. İhale ilanı, ihale dokümanı ve ihale kararlarına karşı hak aramak ise ayrı bir tecrübe gerektiren uzmanlık dalıdır. Kamu İhale Kurumu’na başvurmak, aynı zamanda çok pahalı bir iş. Günümüzde yüksek maliyetli ihalelere itirazın şikâyet başvurusu yapmak, on binlerce liraya mal olmaktadır. İhaleli işlerde dava açma süreci ise titizlik ve ayrı bir uzmanlık konusunu gerektiriyor. Ayrıca sözleşmenin yürütülme sürecinde muayene ve kabul işlemleri, fiyat farkı ve

hak ediş işlemleri ise hemen hemen tüm yüklenici firmaların idare ile uyumsuzluk yaşadığı alanlardır. Bu alanlar uzman olmayan kişiler tarafından incelenmezse yüklenici firmalar telafisi mümkün olmayan zararlara uğrayabiliyorlar. İşte bu yüzden hata yapmak istemeyen; hukukçu, mühendis ve kurumsal firmalar da dâhil idareler bizim danışmanlarımız arasında yerini alıyor. Gururla söylemeliyim ki, e-ninde sonunda adalet yerini buluyor.

Kamu ihaleleri hakkında yayımladığınız önemli kitaplar var. Bu kitaplar hakkında bizi kısaca bilgilendirebilir misiniz?

Karşılaştığımız emsal olaylar ve tecrübelerimiz ile emsal kararları derleyerek yazdığımız 3 kitabımız Seçkin Yayınevi tarafından yayınlandı. Bunlardan birincisi, ihale sürecindeki hemen hemen tüm olası uyumsuzluklara cevap veren “Kamu İhale Hukukunda 2300 Soruya 2300 Cevap” adlı kitabımızdır. İkincisi, yapım sözleşme süresindeki uyumsuzlukları çözüme kavuşturan, “Yapım Sözleşmelerinde 400 Soruya, 400 Cevap” adlı eserimizdir. Üçüncü kitabımız ise kamu ihale sözleşmelerindeki en önem-

“15 Eylül 2018 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan TRT Satın Alma Yönetmeliği’yle TRT’nin tüm ihaleleri Kamu İhale kapsamının dışına çıkarıldı! Bu yönetmelikle, arkasında politik gücü olmayan kişilerin TRT’nin ihalelerine katılması neredeyse imkânsız hâle geldi!”

li süreci anlatan “Kamu Alımlarında Muayene ve Kabul İşlemleri” adlı kitabımızdır. Hukukçu, mühendis, ihale uzmanı müfettişler ve kamu yönetimi uzmanları olarak titizlikle hazırladığımız her üç kitaba da çok güzel geri dönüşler aldık. Çoğu ihale yetkilisi, kamu görevlisi ve firma sahibi beni arayarak kitaplar hakkında memnuniyetini bildirdi.

Söyleşi için teşekkür ederiz.

**Kılıç Kurumsal Danışmanlık,
Kamu Yönetimi Uzmanı
Ruhi Arslan:**

15 Eylül 2018 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan TRT Satın Alma Yönetmeliği’yle TRT’nin tüm ihaleleri Kamu İhale kapsamının dışına çıkarıldı! Yani TRT’nin iğneden ipliğe her türlü mal ve hizmet alımı yolsuzluk ve kayırmacılığa açık bir yönetmeliğe bağlandı. Bu yönetmelikle, arkasında politik gücü olma-

yan kişilerin TRT’nin ihalelerine katılması neredeyse imkânsız hâle geldi! Artık, TRT’nin tüm ihaleleri Kamu İhale Kurumu’nun denetiminden çıkarıldı. TRT’nin belirlenen firmalardan teklif isteyerek alım yapmasının önü açıldı. Böylece TRT, şeffaflık, rekabet ve kamu yararı gibi temel ihale ilkeleri yerine sadece yayın faaliyetlerinin gerektirdiği koşulları gözeterek alım yapacak. İnşaat ve çalışanların taşınması gibi her türlü süreklilik arz eden alımlarda ilan yapılması, teminat alınması, ihale komisyonu kurulması ve sözleşme yapılmasının zorunlu olmaması yolsuzluk riskini olağanüstü artırıyor! Bu yönetmelik Avrupa Birliği İlerleme Raporu’nda da eleştiriliyor. İhaleye katılımı objektif olmayan koşullara bağlayan, her taahhüt firmasının ihaleye girmesini engelleyen bu yönetmelik bir an önce değiştirilmeli. Aksi durumda oluşacak kamu zararını Türk halkı cebinden öder.

Türkiye’de kamu ihalelerinde karşılaşılan yolsuzlukların çeşitli nedenleri var. Örneğin, kamunun yaptığı birçok ihale Kamu İhale Kurumu ve Sayıştay’ın denetiminden çıkarıldı. Türk Ceza Kanunu’ndaki ihaleye fesat karıştırma suçunun ceza süresinin düşürülmesi, memurlar için kovuşturma izninin idari amirlere bırakılması örtbas mekaniz-

masını her daim canlı tutuyor. Bir ülkede demokrasinin zayıflaması yolsuzluğun artmasında bir başka önemli etken. Yolsuzluğun en fazla görüldüğü ülkelerin Kuzey Kore, Güney Sudan ve Somali’nin olması rastlantı değil.

**Kılıç Kurumsal Danışmanlık,
Avukat İsmail Yıldırım:**

Türkiye’de geçtiğimiz yıl yaşanan ekonomik kriz nedeniyle yüklenicilerin hak edişleri dahi verilmedi. Bu durumda başta belediyeler olmak üzere birçok kamu idaresi mallarını elden çıkardı ya da kira gelirlerini artırmak için birçok taşınmazını kiraya verdi. Ne yazık ki kamuya mal, hizmet alırken veya yapım işinde gösterdiğimiz önemin yarısını bile kamu mallarını elden çıkarırken göstermiyoruz! Oysa kamu zararına yol açan ihalelere Türk Ceza Kanunu kapsamında yaptırımlar var. 2018 yılında Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılan her ihalede ortalama 4 ya da 5 geçerli teklif verilmişken kamu mallarının satış ve kira ihalelerinde bu sayı 1 veya 2’dir! Yine aynı kapsamdaki ihalelerde yaklaşık maliyetin %17-20 arasında fiyat kırımını gerçekleştirirken kamu mallarının satış ve kira ihalelerinde muhammen bedele göre yapılan artışlar %10’u dahi bulmuyor!